

Основними перспективними напрямками інноваційного розвитку в галузі свинарства є:

- запровадження метода BLUP для оцінки свиней ПР станції та провідних ПЗ області, для розробки систем відбору та підбору в селекційних стадах, визначення перспективних генеалогічних структур, закладки нових родин і ліній;

- розробка інноваційного електронного приладу з моніторингу параметрів мікроклімату, який не має аналогів в Україні та країнах СНД;

- проведення досліджень по тестуванню різних типів приміщень свинарників на формування параметрів мікроклімату, з метою визначення найбільш енергоощадних та екобезпечних будівель для удосконалення нормативної бази з будівництва і реконструкції приміщень.

Таким чином, з метою максимальної реалізації потенціалу та нарощування інноваційного розвитку фермерських підприємств України, на загальнодержавному та регіональному рівнях необхідно впроваджувати низку заходів, спрямованих на підвищення ефективності функціонування ринкових інститутів, удосконалення інфраструктури сільських територій, посилення зв'язків і взаємовигідного співробітництва між вітчизняною аграрною наукою та сільськогосподарськими виробниками.

При дослідженні використана Інформація щодо науково-організаційного та інноваційного розвитку Черкаської дослідної станції біоресурсів НААН.

ЗНАЧЕННЯ ПРАВА ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ ДЛЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Тростіна Світлана Василівна,

*ст. викладач Черкаського національного університету
ім. Б. Хмельницького*

Забезпечення стабільного економічного розвитку держави ґрунтується на науково-технічних досягненнях із постійним удосконаленням технологічних процесів, що характеризують сучасне виробництво, яке зумовлене потребами суспільства. Тобто науково-технічний прогрес є внутрішнім фактором розвитку економіки і характеризується органічним впливом науки і техніки на розвиток виробництва.

Інноваційна діяльність підприємств одержує втілення у вигляді нових ідей, нових або удосконалених технологічних процесів, нових

продуктів, впроваджених на ринку або в нових формах організації економічних процесів, нових підходів до соціальних послуг.

Особливу роль в інноваційному процесі відіграють наукомісткі, високі технології, що визначають науково-технічний прогрес. Новітні технології міняють структуру економіки та сприяють підвищенню рівня життя громадян держави, створюючи при цьому нові робочі місця. Вони є сукупністю знань, досвіду, інформації, матеріальної бази для розробки та виробництва нової продукції. Творці нововведень за свої досягнення набувають авторські, комерційні, виробничі та інші права. Тобто інтелектуальна власність займає домінуюче положення у системі інноваційної діяльності підприємств, оскільки є основною ланкою всіх форм розробки та обміну нових та новітніх технологій. Таким чином, основою будь-якої інновації є, як правило, інтелектуальна власність. Об'єкти інтелектуальної власності є результатом творчої діяльності людини. Підприємство може стати власником об'єкта інтелектуальної власності, яка є основою інновації, таким способом: шляхом її реєстрації (якщо інновація є власністю підприємства) або відповідно до договорів розпорядження майновими правами [14, 63].

Автор ставить за мету дослідити важливість значення частини інтелектуальної власності – права промислової власності для інноваційного розвитку підприємства.

Вирішення цілей і завдань науково-технічної політики та інноваційного розвитку підприємств здійснюється державою через застосування конкретних важелів регулювання. Одним з важливих важелів є державна політика у сфері інтелектуальної власності. Ця теза висловлена у «Державній Стратегії інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів», яка була розроблена в ході парламентських слухань цієї теми 17 червня 2009 року, де було підкреслено, що ефективна система охорони інтелектуальної власності є визначальною для належного захисту вітчизняних інноваційних розробок. «Інтелектуальна власність визначається результатами наукової і винахідницької діяльності — кількістю патентів і їх вартістю, а також результатами їх використання – часткою в обсязі продажу нової продукції або часткою наукоємної продукції, а також як валовий прибуток від реалізації нової продукції» [13,162].

Основною частиною інтелектуальної власності є «Промислова власність», що має визначальний вплив на інноваційний розвиток підприємств – до якої відносяться виняткові права на винаходи, корисні моделі («малі винаходи»), промислові зразки (дизайн або зовнішній вигляд промислових виробів), товарні знаки (торговельні марки), найменування місць походження товарів (географічні зазначення),

фірмові найменування та «ноу-хау»), тобто, до промислової власності зараховане безпосередньо патентне право – виняткові права на винаходи, корисні моделі, промислові зразки та права на правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту – торговельні марки, найменування місць походження товарів (географічні зазначення), фірмові найменування, секрети виробництва і технологій («ноу-хау»). Права на ці об'єкти є основоположними критеріями в Паризькій Конвенції з охорони промислової власності 1883 р., яка набрала чинності міжнародного договору для України 25.12.1991р. [7].

В Україні національна законодавча охорона промислової власності гарантована статтею 54 Конституції України [1] та Цивільним Кодексом України від 16.01.2003 р, книга 4 [2]. До того ж, на її варті стоїть пакет нормативно-правових актів у галузі охорони прав на об'єкти промислової власності, таких як: Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 15 грудня 1993р., в редакції Закону від 01.06.2000р. [3], Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» від 15.12.1993 р., зі змінами від 22.05.2003 р. [4]. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15.12.1993 р., зі змінами від 22.05.2003 р. [5], Закон України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» від 16.06.1999 р. [6].

Об'єкти промислової власності, такі як: винаходи, корисні моделі, промислові зразки, торговельні марки (товарні знаки) або об'єкти «ноу-хау» виступають інноваційним товаром. Відповідно, вони мають вартість, а при їх використанні підприємствами приносять істотний дохід. В економічній системі підприємств промислова власність займає провідне положення, оскільки є одним із основних активів підприємства (об'єкти промислової власності, як і інші об'єкти інтелектуальної власності, включають у склад нематеріальних активів підприємств), що забезпечують їх інноваційний розвиток та конкурентоспроможність на ринку.

Найбільш ефективним інструментом введення інновацій у господарський оборот є патентний захист продукції або розробок. Це обумовлено гарантованим захистом патенту, який видається його власнику, Державною службою інтелектуальної власності України від імені держави.

Умовою надання патентно-правової охорони тій або іншій розробці є внесення розробником дійсного вкладу в інновацію. Для цього проводиться перевірка заявлених об'єктів на патентоздатність, тобто критерієм патентного права є надання охорони лише тим розробкам, які законодавством України визнані патентоздатними.

Винахід, як результат творчої діяльності людини в будь-якій галузі технології, відповідає умовам патентоздатності, якщо він є новим, має винахідницький рівень і є промислово придатним [3].

Корисна модель (малий винахід) відповідає умовам патентоздатності, якщо вона є новою і промислово придатною.

Промисловий зразок, як нове конструктивне вирішення виробу, що визначає його зовнішній вигляд, яким характеризує його декоративне та естетичне вирішення та яке здійснене промисловим способом, відповідає умовам патентоздатності, якщо він є новим [4].

У разі відповідності заявленого об'єкту вимогам законодавства, заявнику видається патент.

Для патентовласника охорона будь-якого об'єкта патентного права має велике значення тому, що патент, який засвідчує пріоритет, авторство винаходу, корисної моделі або промислового зразка та виняткове право на їх використання, дозволяє розширити вибір засобів конкурентної боротьби, усунути з ринку або ослабити конкурента, стимулювати попит на продукт, оскільки посилення у рекламних цілях на патент виявляється ефективнішим, ніж простий опис товару, отримати можливість одержати прибуток від надання ліцензії. Тому, найважливішим критерієм патентного права є визнання за патентовласником виняткового права на використання ним запатентованого об'єкту. Це положення означає, що тільки патентовласник може виготовляти, застосовувати, ввозити, продавати та іншим чином вводити в господарський оборот запатентовану розробку [2, с.505].

Товар, що містить об'єкти «ноу-хау» в деяких випадках може оцінюватися дорожче, ніж запатентована продукція, адже їх неможливо скопіювати, і підприємство отримує на них виключні виробничі та комерційні права.

Ресстрацію опису «ноу-хау» власники проводять у державній нотаріальній конторі. Мета реалізації «ноу-хау»: застосування, виготовлення продукції чи продаж прав.

Законодавчо «ноу-хау» закріплене як об'єкт інтелектуальної власності в Цивільному Кодексі України під назвою «комерційна таємниця» [2, с.420]. Комерційною таємницею можуть бути відомості технічного, організаційного, комерційного, виробничого та іншого характеру [2, с.505]. Законодавчо комерційна таємниця під назвою «ноу-хау» розглядається в Законі «Про інвестиційну діяльність» як «сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих» [5, с.1].

У сучасних умовах часто використовують комплексний захист інновацій: автори одержують патент чи пакет документів і до них додають пакет «ноу-хау», що страхує авторів від несанкціонованого застосування інновації [15,с.40].

Кожне підприємство повинне розробити і проводити свою, вигідну для нього політику захисту промислової власності, яка включає такі обов'язкові етапи як: проведення патентних досліджень, створення або придбання винаходів, організацію роботи по захисту прав на об'єкти промислової власності (винаходи, корисні моделі, промислові зразки, товарні знаки, або «ноу-хау»). Для серйозного бізнесу ринок необхідно готувати до своєї продукції, а саму продукцію захищати [11, 73].

Значну роль у підвищенні інноваційного статусу підприємства відіграють торговельні марки (знаки для товарів і послуг) [5]. Торговельна марка – це будь-яке позначення або будь-яка комбінація позначень, які придатні для вирізнення товарів (послуг), що виробляє (надає) одна особа, від товарів (послуг), що виробляють (надають) інші особи. Такими позначеннями можуть бути: слова, літери, цифри, зображувальні елементи, комбінації кольорів. [2, с.492].

Важливою функцією торговельних марок є рекламування. Завдяки їх зв'язку з товарами вони дозволяють виробнику продукції вирізняти їх товар серед однорідної конкурентної продукції, забезпечуючи при цьому їм широку популярність, споживачам – вказати на те, що товар не є підробкою і має певну якість, орієнтуючи його на придбання товарів саме цього виробника, особливо, якщо він вже вдало зарекомендував себе на ринку аналогічної продукції.

Отже, проведення грамотної політики захисту інноваційних товарів чи розробок як об'єктів промислової власності та використання результатів інтелектуальної праці в господарській діяльності підприємств у кінцевому результаті призведе такі підприємства насамперед, до їх економічного зростання, крім того, дозволить їм отримувати конкурентні переваги від монополії на новітні та передові науково-технічні рішення та технології. Дозволить отримувати додаткові прибутки від ліцензійної діяльності по передачі прав на об'єкти інтелектуальної власності. А також підвищить інвестиційну привабливість своїх підприємств.

Список використаних джерел

1. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р., ст.54 – (зі змінами, внесеними Законом України від 8 грудня 2004 р.) // <http://www.rada.gov.ua>.

2. Цивільний Кодекс України від 16 січня 2003 р., Редакція від 24.07.2009р. // <http://www.rada.gov.ua/> // <http://www.sdip.gov.ua>.
3. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 15.12.1993 р; Редакція від 01.06.2000 р. // <http://www.sdip.gov.ua>.
4. Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» від 15.12.1993 р. Редакція від 22.05.2003 р., // <http://www.sdip.gov.ua>.
5. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15 12 1993 р. Зі змінами від 22.05.2003, // <http://www.sdip.gov.ua>.
6. Закон України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» від 16.06.1999 р.) Зі змінами від 10.04.2008 р. // <http://www.sdip.gov.ua>.
7. «Паризька конвенція про охорону промислової власності» від 20.03.1883 р. // <http://www.sdip.gov.ua>.
8. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. // <http://www.zakon.nau.ua>
9. Право інтелектуальної власності: підручник / За ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. – К.: Ін Юре, 2007, 692 с.
10. Забелін П. В., Моисеева Н. К. Основи стратегічного управління: Учеб. посібник. – К.: Інформ.-упровадженій. центр «Маркетинг», 1998. – 195 с.
11. Литвин О. Охорона нових інноваційних рішень без патентування/ Литвин О. // Теорія і практика інтелектуальної власності – 2012 – № 1 – с. 73-75.
12. Державне регулювання економіки. (С. М. Чистов, А. Є. Никифоров, Т. Ф. Куценко) – К.: Видавництво КНУ, 2005, 440с.
13. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів. Матеріали Парламентських слухань у Верховній Раді України 17 червня 2009 року /За загальною редакцією професора В. І. Полохала //Режим доступу: <http://kno.rada.gov.ua/komosviti/doccatalog/document?id=48722>
14. Лойко Д. М. Захист інтелектуальної власності в контексті економічної безпеки промислового підприємства / Наукові записки. Серія економіка – 2013 – № 23 – с. 62-66.
15. Роботягова Л. Правова охорона комерційної таємниці в договорних відносинах/ Роботягова Л. // Теорія і практика інтелектуальної власності – 2012 – № 4 – с. 33-40.